І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

"Svoboda", 81-83 Grand St.
Редакція і Адміністрація: Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIV. Ч. 231. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 16-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1967 No. 231. VOL. LXXIV

— КОРОТКІ ВІСТІ —

П'ятниця, 15 грудня, 1967

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ЦЬОГО РОКУ святкуватиме Різдво в Білому Домі, а не на своїй фармі в Тексасі, як це було попередніми роками. Велика ялинка вже стоїть перед Білим Домом, і Президент відкриє Різдвяний сезон в п'ятницю 22-го грудня о год. 5 : 30 по полудні, коли засвітить 4,000 свічок на цій ялинці, на якій знаходиться 8,000 прикрас. Секретар Білого Дому Джордж Крістіян заявив журналістам, що цього року буде направду родинне Різдво в Білому Домі і будуть разом святкувати з батьками і їхні обидві доні Лусі Нуджент та Линда Робб.

ПРОВІДНИК ДЕМОКРАТІВ В СЕНАТІ сенатор Майк Менсфілд заявив, що республіканські члени Конґресу в багатьох випадках причинилися до того, що 90-ий Конґрес на першій сесії міг схвалити стільки корисних законопроєктів. Ця заява сенатора Менсфілда противиться твердженню президента Джансона, який день раніше, 12-го грудня, в промові на Конвенції Американської Федерації Праці - Конґресу Індустрійних Організацій твердив, що республіканці в Конґресі постійно голосували проти урядових законопроєктів. Республіканці гостро реаґували проти твердження Президента на Конвенції на Флориді.

АНГЛІЙСЬКИЙ НАУКОВЕЦЬ ДЖАН СПЕРРОВ надрукував статтю в Літературному додатку до „Таймса", в якій аналізує всі книжки про смерть президента Джана Ф. Кеннеді та на основі всього надрукованого в цій справі матеріялу приходить до висновку, що головний суддя Ерл Воррен має слушність, коли твердить, що президента Кеннеді вбив Лі Гарві Освалд, і що при цьому вбивстві не було інших спільників. Сперров твердить, що це неможливе, щоб одночасно щодо секунди стріляли з різних місць до Кеннеді, і щоб ті здогадні злочинці, які стріляли до президента з іншого місця, як Освалд, могли на очах людей так зникнути, що їх ніхто не бачив і не чув.

ГОЛОВА ФОРДОВОЇ МОТОРОВОЇ КОМПАНІЇ Генрі Форд 2 передбачає, що в 1968-му році буде рекордова продукція авт. В найближчому році, на його думку, мають продати 9.3 мільйона авт, в чому буде 785,000 авт закордонної продукції. В найближчому році мають крім того продати ще 1.7 мільйона вантажних авт, отже разом в 1968-му році число проданих авт має бути 11 більйонів, на один мільйон більше, як цього року, і на 100,000 більше, як в 1965-му, коли був рекордовий рік щодо проданих особових авт і вантажних.

5-РІЧНІ СТУДІЇ ВИЯВЛЯЮТЬ, що занечищене бензиною повітря не спричиняє недуги пістряка легенів. Директор Стейтового Уряду Здоров'я в Сакраменті, Каліфорнія, д-р Лестер Бреслов стверджує, що ним очолюваний уряд досліджував впродовж п'ятьох років майже 70,000 осіб і ствердив, що особи в районі Сан Франсіска і Сан Дієґо, де є менше занечищене повітря, як в Лос Анджелесі, в більшій скількості вмирали від пістряка легенів, як ті, що жили в Лос Анджелесі, де є найбільше диму з бензини в повітрі. Ці досліди ствердили, що курці мають п'ять разів більше можливости вмерти від пістряка легенів, як некурці.

У СВІТІ

АМЕРИКА НЕ ПЛЯНУЄ ІНВАЗІЇ ДО КАМБОДЖІ, але не виключає наказу американським військам у Південному В'єтнамі, що вони мають право переслідувати втікаючі комуністичні з'єднання також на територію Камбоджі, яку комуністи використовують, як своє „безпечне прибіжище". Останні важкі бої в обширі Дакто і Лоцнию зараз біля кордону Камбоджі переконали американське командування, що комуністи використовують Камбоджу для перегрупування своїх сил і для випадів проти Південного В'єтнаму.

ІЗРАЇЛЬ ВИГОТОВИВ ПРОЄКТ РОЗВ'ЯЗКИ ПРОБЛЕМИ АРАБСЬКИХ ВТІКАЧІВ' але пов'язує обміркування і реалізування того проєкту з загальним замиренням між Ізраїлем і його арабськими сусідами. Ізраїль готов переговорити у справі арабських втікачів з арабськими державами, на території яких ті втікачі перебувають, і тими всіми іншими державами, що дають матеріяльну допомогу втікачам. Загально вираховують, що є круглo 1,300.000 арабських втікачів ще з першої ізраїльсько-арабської війни у 1948 році, та додаткових 200.000 втікачів з часу останньої війни в червні ц. р.

НА ЛЕТУНСЬКІЙ БАЗІ БІЄНГОА В ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ УРОЧИСТО ВІТАЛИ дві парашутні американські бриґади, разом круглo 10.000 війська, коли вони прибули велетенськими транспортними літаками з Америки, почерез Аляску й Японію. Головний Командант військ ЗДА у В'єтнамі ген. Вільям Вестморленд вітав — при звуках музики — генерала Олінта Барсанті, команданта того новоприбулого з'єднання. Водночас прилетіли на те саме летовище 150 австралійських вояків, в аванґарді третього куреня австралійської піхоти, який прибуде туди до кінця тижня, довівши число австралійців у В'єтнамі до 8.200 вояків.

ЗАХІДНЬО - НІМЕЦЬКИЙ УРЯД РІШИВ ПЕРЕГОВОРЮВАТИ З ЮҐОСЛАВІЄЮ про відновлення повних дипломатичних взаємин „без ніяких передумов". Західня Німеччина зірвала була ті взаємини з Юґославією, коли ця остання визнала Східню Німеччину. Тепер Західня Німеччина змінила свою політику супроти комуністичних країн, рішивши нав'язати з ними кращі взаємини. Західньо-німецький уряд сподівається, що після відновлення дипломатичних взаємин з комуністичною Юґославією — погодяться на нав'язання таких взаємин з Західньою Німеччиною — Чехословаччина й Мадярщина.

У СТОЛИЦІ ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ СЕУЛІ ЗАСУДЖЕНО НА СМЕРТЬ 35-річного вченого фізика Кію Мьюнґ Чунґа, що був професором фізики в університеті у Франкфурті, і 34-річного колишнього професора чужих мов в університеті в Сеулі, Йонґ Су Чо, за участь у північно-корейській шпигунській організації, що її централя була в Східній Німеччині. Композитора Юн І Сана засуджено за те саме на досмертну в'язницю, як і трьох інших оскаржених з-посеред 34-ох підсудних. 25 підсудних засуджено на в'язничі кари від 1 - 15 років, а трьох звільнено. Ця розправа набрала міжнародного розголосу тому, що більшість підсудних це були втікачі з Південної Кореї, комуністи, що їх південно-корейські державні аґенти схопили у Західній Німеччині й Франції й крадькома перевезли назад до Кореї. На розправі був приявним професор карного права з університету в Бонні, як обсерватор від уряду Західньої Німеччини.

Сенат схвалив 13 відсоткове збільшення пенсій соціяльного забезпечення

Вашинґтон. — 14-го грудня Сенат затвердив рішення Конґресової Конференції про збільшення пенсій соціяльного забезпечення на 13 відсотків. Палата збільшила була ці пенсії на 12.5 відсотка, а Сенат на 15 відсотків, бо стільки запропонував був Уряд. Ліберальні сенатори були проти рішення Конференції тому, що до законопроєкту про соціяльне забезпечення додано пункт про те, щоб обмежити допомогу дітям, які живуть коштом міської добродійности, бо їх залишили батьки, покинувши їхні матері. Ліберальні сенатори заявили, що не можна карати дітей та позбавляти їх допомоги тому, що їх покинули несумлінні батьки. Сенатор Расселл Лонґ використав момент, коли не було ліберальних сенаторів в Сенаті, та переформсував законопроєкт про соціяльне забезпечення. Пізніше неприсутні сенатори протестували проти хитрости сенатора Лонґа, і після цього вирішили, що дискусія в справі нового законопроєкту про соціяльне забезпечення відбудеться 15-го грудня в п'ятницю. Найменша пенсія соціяльного забезпечення збільшена з 44 долярів до 55-ох. Збільшені також податки, що їх працюючі й працедавці платитимуть до соціяльного забезпечення.

90-ий Конґрес хоче закінчити свою першу сесію

Вашинґтон. — 90-ий Конґрес приспішує працю, бо хоче в цьому тижні закінчити першу сесію. В четвер, 14-го грудня, Палата Репрезентантів відкинула законопроєкт, виготовлений Конґресовою Конференцією, згідно з яким на допомогу закордонові мали б видати в цьому фінансовому році, що кінчається 30-го червня 1968-го року 2.3 більйона дол., хоч ця сума була компромісова і на неї погодилися були конґресмени, члени Конференції. Та впродовж кількох годин члени Сенатсько - Палатної Конференції погодилися в тому, щоб суму на допомогу закордонові зменшити на 20 мільйонів дол. Нову суму на допомогу для закордону мусять ще затвердити обидві Палати Конґресу. Конґрес має вирішити ще й інші законопроєкти, які схвалені Сенатом і Палатою Репрезентантів, але тексти їх різняться, і тому окремі Конференції мусять їх узгіднювати, а після цього обидві Палати затверджувати. Цим шляхом мають вирішити висоту суми на поборювання вбогости, бо текст законопроєктів є різні. Конференція признала на допомогу школам 9.3 більйона дол. впродовж найближчих трьох років.

Пірсон повідомляє, що він незабаром піде у відставку

Оттава. — Канадійський прем'єр Лестер Б. Пірсон 14го грудня повідомив на пресовій конференції, що незабаром відійде від політичного життя та зрезиґнує з проводу в Ліберальній партії і зі становища прем'єра. Відхід Пірсона не був несподіваний, але його повідомлення про близький відхід від активної політики був сенсацією дня. Він заявив, що в публічній службі працює від 1927-го року, коли вступив до дипломатичної праці. Пізніше він довгі роки був членом Парляменту, а тепер від п'ятьох років очолює Ліберальну партію і одночасно займає становище прем'єра. Він повідомив про свій плян провід Ліберальної партії, який збирається на наради в неділю 17-го грудня. Сподіваються, що Пірсон відійде за два - три місяці. Партія вибере нового голову, який за канадійським звичаєм буде прем'єром. Пірсон здобув собі світову славу тим, що його нагородили мировою нагородою Нобеля за 1957-ий рік за те, що він допоміг розв'язати міжнародну кризу, яка була виникла з приводу Суезу. Прем'єром Пірсон став 1963-го року, коли Ліберальна партія виграла вибори, перемігши консерватистів Джана Діфенбейкера. Діфенбейкер відійшов від проводу в своїй партії, а Пірсон робить це саме в 70-му році свого життя.

Військовий диктатор Греції скидає всю вину за переворот на короля

Атени. — Самозваний прем'єр і міністер військових справ, полк. Георґ Пападопульос, скликав у четвер 14 грудня ц. р. пресову конференцію, на якій подав короткий огляд подій з-перед останніх 24-ох годин, які довели до виїзду короля Константина з родиною і прем'єра Константина Коліяса до Італії. Пападопульос заявив, що вперше дізнався про „кризу", коли почув від шефа генерального штабу, генерала Одиссея Анґеліса, що той отримав листа від короля, з повідомленням, що король перебирає безпосередньо команду над грецькими збройними силами і керівництво уряду та що він, король, бажає собі перевести деякі зміни в командному складі армії. Тоді — казав Пападопульос —уряд (себто керівники військової хунти) старався скомунікуватись з королем і прем'єром, але не міг нікого з них віднайти. Згодом виявилось, що король перебуває в Ляриссі за 160 миль на північ від Атен та ще пізніше в портовому місті Кавалії, за 200 миль на північний схід від Ляриссі. З дальших слів полк. Пападопульоса можна зрозуміти, що спершу команда 3-го грецького корпусу віддала себе до послуг королеві, але „старшини поставили команданта і шефа штабу Третього армійського корпусу в ізоляцію". Пападопульос назвав поведення короля незрозумілим, нераціональним і повною несподіванкою. Пападопульос заявив, що король сам „зрікся" виконувати свої обов'язки і згідно з конституцією призначено реґента, тому — мовляв — теперішній державний лад і уряд в Греції — цілком леґальні й конституційні. Монархія буде збережена в Греції, а всі ті, які брали участь в діях проти уряду, будуть амнестовані, чи вже дістали амнестію — цього виразно Пападопульос не сказав. Всі ті події перейшли безкровно. Тим часом король Константин, його мати Фредирика, дружина королева Анна і двоє дітей, як також прем'єр Коліяс перебувають ще в Римі. Король з найближчою родиною переїхав з грецької амбасади до віллі свого кузина князя Генриха фон Гессе. В Атенах і цілій Греції — спокій. Привернено комунікацію з зовнішнім світом, летунські лінії відновили рух. Назверх в Греції наче нічого не сталось і не змінилось. Про дальші пляни короля Константина — нічого не відомо. Грецький міністер закордонних справ Панайотіс Піпінеліс і міністер фінансів Адамантіос Андрутсопульос вертаються з Ради НАТО у Брюсселі до Атен.

Мировий посередник ОН прибув на Середній Схід

Єрусалим. — До Ізраїлю прибув висланник Об'єднаних Націй, шведський дипломат Ґуннар Яррінґ, місією якого є довести до замирення між Ізраїлем і його арабськими сусідами. Яррінґ негайно почав розмови з ізраїльським міністром закордонних справ Абба Ебаном і генеральним директором ізраїльського міністерства закордонних справ, який дотепер був амбасадором Ізраїлю в ОН, Ґідеоном Рафаелем; він знав обох з спільної дипломатичної служби в Москві. Безпосередньо після того Яррінґ конферуватиме з прем'єром Леві Ешколем, а потім поїде до Каїро, на розмову з єгипетським президентом Нассером, — як теж до інших арабських столиць. В січні наступного року відбудеться в Рабаті, столиці Марокка, панарабська конференція „на вершинах", але її висліди будуть у великій мірі залежати від того, що скаже Нассерові совєтський прем'єр Косиґін, який з початком січня прибуде з відвідинами до Каїро.

В'єтнамські комуністи використовують ОН для своєї пропаґанди

Об'єднані Нації. — Згідно з просьбою румунської делеґації в Об'єднаних Націях — Генеральний Секретаріят поширив між всіх 123-ох своїх членів текст заяви південно-в'єтнамського Фронту Національного Визволення, який є політичним проводом комуністичних терористів - повстанців з Південного В'єтнаму. Цей текст був схвалений на нарадах того Фронту наприкінці серпня цього року і проголошений 1 вересня ц. р. через підпільне комуністичне радіо у В'єтнамі, ото ж всі уряди насправді давно знали його. Тому теперішнє поширення того тексту заяви на терені Об'єднаних Націй західні кола вважають за пропаґандивний маневр, націлений на внесення фальшивого переконання, наче б т. зв. В'єтконґ — себто південно - в'єтнамські комуністи — не є тотожний з комуністичним Північним В'єтнамом, згідний на компроміс на базі коаліційного уряду у Південному В'єтнамі, збереження приватної власности і „ступневого" з'єднання з Північним В'єтнамом „у ході обопільних переговорів". Одначе за першу передумову для миру у В'єтнамі Фронт Національного Визволення ставить також — відкликання всіх американських збройних сил з В'єтнаму. Американський амбасадор в ОН Артур Ґолдберґ заявив, що він старався перевірити, чи поширення того комуністичного документу означає якусь зміну у становищі в'єтнамських комуністів супроти Об'єднаних Націй, і дістав відповідь, що „ні". Значить, Північний В'єтнам і південно-в'єтнамський Фронт Національного Визволення далі стоять на становищі, що Об'єднані Нації не мають права втручатися до В'єтнамської війни.

УКРАЇНСЬКЕ ПРИВІТАННЯ В АМЕРИКАНСЬКОМУ БАНКУ

Під час першого Світового Конґресу Вільних Українців в Ню Йорку в половині листопада цього року за великим вікном в одному з американських банків, що приміщений на площі Об'єднаних Націй напроти будинку тієї світової організації, був приміщений манекен дівчини в українському народному одягу із рушником на руках та хлібом і сіллю в руках, як традиційним українським привітанням. Написи біля манекену вітали делеґатів і гостей на Світовий Конґрес Вільних Українців та запрошували до участи в імпрезах, що з тієї нагоди відбувалися. Виставку влаштували з рамени Союзу Українок Америки пані Марія Душник (яку й видно на фотознімці з двома делеґатами на СКВУ), Стефанія Пушкар і Марія Ржепецька.

НОВІ ДОКУМЕНТИ ВИЯВЛЯЮТЬ ТЕРОР КҐБ В УКРАЇНІ

У виправно-трудових колоніях в Мордовській АССР караються десятки юристів, студентів і робітників з України.

Ню Йорк (Пролог). — В доповненні до відомих вже на еміґрації матеріялів про арешти і судові процеси діячів української культури, проведені московським режимом в Україні в 1965-1966 роках, і про долю засуджених українців, Дослідно-видавниче об'єднання „Пролог" опублікувало у мюнхенському журналі „Сучасність", ч. 12 за грудень 1967, листа-скаргу Івана Олексійовича Кандиби, одного із засуджених закритим судом в травні 1961 року українських юристів, адресованого першому секретареві ЦК Комуністичної Партії України Петрові Шелестові. Ця скарга, як і подібні листи інших підсудних у згаданому процесі, були написані ними після ряду даремних апеляцій і клопотань перед судом й державними органами УССР і поширюються тепер у відписах в Україні.

Про факт ув'язнення й засудження цілої групи українських юристів за те, що вони вимагали права на публічне обговорення статтей 14 і 17 Конституцій УССР і СССР про вихід Української ССР із складу СССР в леґальному порядку, було відомо із ряду опублікованих вже досі матеріялів, зокрема, з документу про процес Погружальського.

З листа-скарги Івана О. Кандиби виявляється, що закритий судовий процес проти нього і його товаришів відбувся 20 травня 1961 року. Розглядала справу судова колеґія в кримінальних справах Львівського обласного суду під головуванням С. І. Рудика і з участю прокурора І. І. Неб'яменка. П'ятеро підсудних суджено за те, що вони були „ворожо антирадянськи настроєні", „виношували ідею відриву Української РСР від Союзу РСР, підриву авторитету КПРС", „зводили наклепи на теорію марксизму-ленінізму". Для здійснення своїх ідей і цілей вони мали „договоритися про створення націоналістичної організації — Української робітничо-селянської спілки (УРСС)". Двоє останніх підсудних суджено за те, що вони знали про „антирадянську суть" діяльности п'ятьох перших і не донесли про це владі. Після розгляду справи Львівський обласний суд засудив на підставі ст. 56 Кримінального кодексу УССР (зрада батьківщини) головного обвинуваченого Льва Григоровича Лук'яненка, народженого 1927 року в селі Хрипівка на Чернігівщині, члена КПСС, адвоката Глинянської юридичної консультації — до смертної кари-розстрілу і на підставі ст. 64 цього ж кодексу до 15 років позбавлення волі у виправно-трудових колоніях. На підставі цих же статтей Кримінального кодексу УССР були засуджені вироком цього ж суду: Іван Олексійович Кандиба, народжений 1930 року в селі Стульно на Підляшші, випускник юридичного факультету Львівського Університету, нотаріюс Шевченківського району м. Львова і востаннє адвокат Перемишлянської юридичної консультації — до 12 років позбавлення волі; Степан Мартинович Вірун, нар. 1923 року в селі Стремільче Лопатинського району, член КПСС, випускник вищої партійної школи у Львові, востаннє штатний пропаґандист Радехівського обкому партії — до 11 років позбавлення волі; Олександер Семенович Лібович, народжений 1935 року в селі Глудно Березівського повіту на Лемківщині, випускник Львівського сільськогосподарського інституту, інженер-землевпорядник Львівського обласного управління сільського господарства — до 10 років позбавлення волі; Василь Степанович Луцьків, народжений 1935 року в селі Павлів, Радехівського району, член КПСС, завідувач клюбу в селі Павлів — до 10 років позбавлення волі. Двоє останніх підсудних були засуджені на підставі статтей 16, 56 ч. 1 Кримінального кодексу УССР; Йосип Юліянович Боровицький, народжений 1932 року в Сяніку на Лемківщині, член КПСС, з вищою юридичною освітою, що працював до арешту слідчим прокуратури Перемиш-

(Закінчення на стор. 3-ій)

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

НОВИЙ ТОМ ЗАПИСОК НТШ У ЧЕСТЬ І. ФРАНКА

Ню Йорк. — Вийшов з друку 182-ий з черги том Записок Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці п. н. „Іван Франко — Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка", під редакцією проф. д-ра Василя Стецюка, Ню Йорк, 1967, стор. 202. Збірник охоплює доповіді 12-х авторів. Другий том записок у честь Івана Франка появиться незабаром. У 1957-му році вийшов збірник „У сторіччя народин Івана Франка", у виданні НТШ і „Свободи", як 166-ий том Записок НТШ, охопивши тоді праці 10-ох авторів, разом на 198 сторінках.

ДОБРОДІЙНИЙ КОНЦЕРТ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ В СУБОТУ

Філядельфія. — Під протекторатом Митрополита Кир Амвросія Сенишина, у суботу 16 грудня в „Бенджамін Френклін гайскул", о 7-ій вечора відбудеться добродійний концерт, дохід з якого призначений на покриття коштів лікування маестра Івана Задорожного. У концерті беруть участь хори: „Думка" з Ню Йорку, „Кобзар" та „Прометей" із Філядельфії, з солістами — оперними співаками: Мартою Кокольською і Андрієм Добрянським та акомпаніяторами: Роксоляною Гарасимович, Іреною Чумою, Олександром Омельським. Диригуватимуть: Олександер Берник, Антін Рудницький і Роман Степаняк. Подібний добродійний концерт з повним успіхом вже відбувся у Ню Йорку.

371 ВІДДІЛ УНСОЮЗУ ВІДБУВ РІЧНІ ЗБОРИ

Ньюарк - Ірвінґтон. — В суботу 9 грудня у приміщенні Українського Народного Дому в Ірвінґтоні, відбулися загальні річні збори Відділу 371, на яких переобрано на голову мґра Івана Оверка. На заступника голови вибрано Стефанію Стеців, на касира переобрано Марію Ґерус, на секретаря — Юліяна Баранюка. До Контрольної Комісії переобрано майора Івана Тарнавського, як голова, Людмилу Музику і Івана Стефуришина як членів. Звіти з діяльности Відділу склали голова мґр Іван Оверко, касир Марія Ґерус, секретар Юліян Баранюк. За Контрольну Комісію звітував голова майор Іван Тарнавський, Людмила Музика і Іван Стефуришин. У звітах управи заявлено, що цього року праця Відділу була успішна, бо приєднано 78 нових членів. Рівнож Відділ є членом Українського Конґресового Комітету.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Ict. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Смерть за добру справу

На сторінках „Свободи" вміщено сумну вістку про те, що 21-річний Богдан Петро Бридун із Джерзи Сті, Н. Дж., абсольвенит середньої школи, член СУМА, милий, гарний, активний юнак, згинув у В'єтнамі, перейшовши однорічний вишкіл у Тексасі та бувши на фронті тільки два з половиною місяці, протягом яких встиг дістати медалю за хоробрість. Це, зрештою, не перша така українська болюча втрата, бо вже перед тим згинуло кілька наших многонадійних юнаків в рядах американської Армії у В'єтнамі.

За кожним разом — це трагедія батьків і найближчої рідні, смуток для приятелів і знайомих, смуток для всієї української громади, яка втрачає молоду людину, що могла б принести їй в майбутньому багато добра. Тому, очевидно, такі трагічні випадки не можуть причинятись до популярности В'єтнамської війни. Треба признати, що українська громада, а в ній українці, які мають синів у поборовому віці, розуміють дійсну суть тієї війни. Коли пацифісти - демонстранти свою злість звертають на адресу Уряду, і коли знаходяться довговолосі юнаки, які рвуть рекрутаційні картки, то українські батьки й діти знають, що вину за В'єтнамську війну несуть комуністи, а не американський Уряд. Загарбницький гін комуністів поширювати свою владу на ті країни, що їх — на їх думку — найлегше можна підкорити, — давня мрія Москви і Пейпінґу заволодіти усім обширом Південнокитайського моря, Сіямської затоки й Індійського океану та загрозити обширові Океанії — цей гін і ніщо інше був причиною В'єтнамської війни. В історичну заслугу Америці треба записати, що коли підривно - терористична акція комуністів у Південному В'єтнамі перейшла в одверту збройну аґресію з'єднань північнов'єтнамської реґулярної армії, Америка активно спротивилась тому походові.

Війна у В'єтнамі важка, складна, жорстока, ведеться в особливо трудних теренових умовинах в обороні свободи південнов'єтнамського народу. Тому ця війна така затяжна. Тому вона потягає щораз нові жертви. Граючи на надії, що Америка „матиме досить" тієї війни — комуністи відкидають всі запрошування до мирових переговорів. Гинуть молоді люди, але гинуть за добру справу.

Дволичність

„За межами радянської України — в Америці, Канаді, Австралії, в Західній Европі та в інших країнах живе багато українців, більшість яких з любов'ю ставиться до рідної землі", — так інформував читачів на Україні каґебіст М. Левіщенко — відповідальний секретар Товариства культурних зв'язків з українцями за кордоном. У своїй статті в „Літературній Україні" ч. 90 під заг. „Щасти вам у всьому! — голос українців із-за кордону" він наводить вигадані, а може й правдиві уривки з листів Марії Кириченко з Італії, кількох осіб із ЗДА і Канади, де є рештки давніх т. зв. „проґресистів", від „групи українців у Австралії", від якогось Теодора Кирилова з Франції і т. д. Наведені уривки з листів дуже подібні один до одного: їхні автори вітають „український народ з 50-літтям радянської влади", обіцяють боротись „за мир", критикують українців за кордоном, які не вітають московсько - большевицької окупації України й інших країн . . . В одному з листів нібито написано: „Було колись багато пророків, які казали, що через 3 місяці, потім через 6 місяців радянська влада перестане існувати. Але минуло 50 років" і т. д. Або: „Бажаємо вам весело провести святкові дні Великого Жовтня!", чи, як у „листі від групи українців з Австралії" — „побажання щастя радянським людям!" . . .

Якщо такі листи не є каґебівською фальшивкою чи витвором фантазії самого М. Левіщенка, який розсилає за кордон тисячами листи й пакунки з большевицькою пропаґандою „на украінском язикє", то кожна думаюча людина має запитати авторів листів: — Чому не повертаєтесь на „родіну"? Ніхто й нікого силоміць не затримує ні в Австралії, ні в ЗДА, ні в Европі: двері для прославлювачів московської тюрми народів широко відкриті. Отож, що б не писали чи не вигадували каґебісти в справі таких листів, і що б не писали до Комітету т. звані „проґресисти" — все це свідчить тільки про дволичність і одних, і других. Ми щиро бажаємо рідному українському народові, як і всім іншим поневоленим народам, успіхів у їх боротьбі. Але ми викривали і будемо викривати „радянолюбців" з долярами в кишенях.

Мих Килимник

ПОРАЗКА КОМУНІЗМУ В ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ

Куритиба. — „Че Гевару забито, хай живе Че Гевара!" — Цього не сталося. Зі смертю Че Гевари комуністи Латинської Америки явно звісили додолу носи і досі не знають, на котру ногу їм стати. Покищо чуємо суперечки керівників комуністичних партій чи не всіх латиноамериканських країн з Фіделем Кастро і навіть виступи проти цього останнього московської „Правди"

Виявляється, Кастро діяв за вказівками Пейпінґу, організуючи на широку скалю комуністичний підривний рух у Латинській Америці і маючи на думці ніщо інше, як створити могутню комуністичну великодержаву на чолі з... Гаваною. У „мріях стятої голови" вже вимальовувалась трицентровість світового комунізму, тобто Москва, Пейпінґ, Гавана. Це достатньою мірою стверджують матеріяли триконтинентальної й континентальних — для Латинської Америки — конференцій, проведених у столиці Куби, особливо ж виступи на них самого Фіделя Кастра.

Звідси виникли „розходження в тактиці" між Гаваною й Москвою, а далі між Гаваною і більшістю комуністичних партій Латинської Америки, передусім Бразилії, Арґентини й Чіле. Москві явно не до вподоби прийшлися пляни Кастра створити „кубинський ССCP", бо це йде врозріз з московським шовіністичним месіянізмом, що улягається в один, заялозений настановчий вираз: „Москва — всему міру ґолова!"

З Москви посипалися офіційні закиди і перестороги Кастрові щодо „шкідливости експорту комунізму", хоч сама Москва тільки те й робить, що „експортує", тобто збройною силою насаджує комунізм у неросійських країнах. Щоправда, поки не прийшло до остаточного висліду з затіями Фіделя Кастра, до смерти Че Ґевари, закиди йшли здебільшого відомчою, отже прихованою від загалу дорогою. Але після того, як Ґевара наклав головою, ті закиди оприлюднили кілька компартій Латинської Америки, а речник комуністичної партії Чіле, у статті, надрукованій у московській „Правді", виступив з гострими обвинуваченнями і засудом усієї політики Фіделя Кастра. Кремль визнає поразку комунізму в Латинській Америці і робить відповідальними за це Кастра і... Мао Тсе-тунґа, який, мовляв, не лише підтримував, а й скеровував кубинських комуністів „на авантурницькі шляхи".

Мао Тсе - тунґ та Фідель Кастро в борґу перед Москвою не залишилися. З нагоди „50-річчя жовтня" маршал Лін - Піяо у своєму виступі в Пейпінґу не лишив на московських керівниках сухого місця, а Фідель Кастро дав Москві ляпаса, виславши туди на святкування делеґацію на чолі з... міністром охорони здоров'я, який говорив переважно на теми медичного характеру.

Задум скомунізувати Латинську Америку практично мав здійснити Ернесто Че Ґевара, уродженець Арґентини, лікар за освітою, але за покликанням і переконаннями запеклий, зфанатизований інтернаціональний комуністичний бойовик. Це він з Кастром привів Кубу до комунізму, проте, ставши правою рукою диктатора й міністром уже скомунізованої Куби, „затужив за справжнім ділом". Че Ґевара відчув себе нездатним до повсякденної кропіткої праці в пореволюційній дійсності. Він хотів вибухів, бунтів, колотнечі, руїни, крови... Тому й не дивно, що Кастрове маячіння про комуністичні революції в усіх країнах Латинської Америки припало йому до серця. Хтозна, як би Че Ґевара повівся в разі осягнення ним успіхів. Чи примножував би славу Фіделя Кастра, творячи під його проводом „кубинський СССР", чи в кожній окремій країні наставляв місцевих Фіделів, чи сам би мостився в головні диктатори скомунізованої Латинської Америки. Такі й подібні питання назавжди залишаться без відповіді.

Че Ґевара діяв згідно з ленінською настановою — в загальному ланцюзі вишукавши найслабше місце, вдарити насамперед по ньому. Перед початком бойових дій на широку скалю побував він в Арґентині, Уруґваї, Бразилії, Венесуелі і інших країнах Латинської Америки. Врешті намацав „найслабше місце в ланцюгу" — Болівію, де й почав діяти.

Під сучасну пору в Бразилії гостює переможець Гевари — головний командувач болівійського війська, генерал Альфредо Овандо Ґандія. В зустрічах з бразилійськими військовиками і журналістами генерал Ґандія доволі об'єктивно й цікаво висвітлює справу ліквідації комуністичних заколотів у Болівії.

Болівійська авантура Че Ґевари тривала вісім місяців. За цей час генерал Ґандія, докладно вивчивши тактику й стратеґію комуністичних партизанів у різні роки та в різних країнах, підготовив спеціяльне військове з'єднання для боротьби з комуністичними боївками — 8-му дивізію на чолі із здібним і сміливим полковником Жоакінь Сентено Аная. До цієї дивізії добирали витривалих, зі спортовим вишколом солдатів та офіцерів, яких навчали парашутної справи, вчили, як поводитися з всілякою автоматичною зброєю, з ґранатами, піроксиліновими свічками, динамітовими набоями, радіоприймальною і радіонадавчою апаратурою.

Полковник Аная використав невдоволення болівійських селян бойовиками Че Ґевари, які майже поспіль складалися з европейців та азійців, і встановив майже по всіх селах зв'язкові пункти, через які довідувався про пересування партизанів. Згодом, маючи своїх людей у самих комуністичних боївках, він докладно знав, якими шляхами до Болівії прибувають комуністичні заколотники, зброя й харчі.

Як правило, комуністичні партизани, нападаючи на реґулярну військову частину, після першого ж удару по ній розсипаються в різні боки, щоб потім зійтися в заздалегідь умовленому місці. В походи беруть вони з собою тільки ручну зброю та трохи сухих харчів. Для свого майна, запасів зброї та військового приладдя викопують спеціяльні криївки. Знищення цих криївок вояками 8-ої дивізії у великій мірі спричинилося до ліквідації комуністичної партизанки.

З'єднання 8-ої дивізії, стикаючись з комуністичними заколотниками, розподілялися на малі групи, які не випускали їх з поля свого зору. Маючи також легку ручну зброю, болівійські вояки і собі спритно маневрували в горах, лісах та болотах. Постачали їм усе потрібне болівійські літаки, а крім того використовували вони для своїх потреб і... криївки комуністів.

Опинившись в оточенні, комуністичні партизани намагалися видертися з нього і відійти у протилежний кінець країни. Але „відв'язатися" від 8-ої дивізії не змогли.

Ранком 8-го жовтня, коли кількадесят партизанів, очолених Ернесто Че Ґеварою, пробували біля містечка Іжерас вирватися з оточення, генерал Ґандія не знав, що він має перед собою самого Ґевару. Десь по півдні прийшло до безпосереднього бою, що мав теж „маневровий" характер.

Надвечір Ґевара залишився всього з шістьма, потім з чотирма партизанами, а далі... сам - один. Він був уже поранений, але ще намагався вискочити з небезпеки.

Ляйтенант Прадо вистрілив з револьвера впрост у Ґевару і тієї ж хвилини скочив до вже безпомічного комуністичного ватажка. Очевидно, він дуже хотів жити, бо ще промовив: „Не забивайте мене, я — Че. Для вас вигідніше взяти мене живим, ніж мертвим". Але хвилини його вже були пораховані.

Зі смертю Ернеста Че Ґевари комунізм у Латинській Америці зазнав великої поразки. Він утратив свою наступальну, аґресивну силу. В цій поразці вони тепер обвинувачують один одного. Зі смертю Че Ґевари розвіявся також міт непереможности комуністичного революційного руху.

К. Крупський

ПРОПАГУЮТЬ ТЕ, ЧОГО БРАКУЄ

Відома анекдота про те, як то англійський і арабський військові старшини питали один одного, за що кожен з них воює. Перший сказав, що воює за гроші, а другий — що воює за славу. Кожен воює за те, чого йому бракує, ствердив гордий англієць.

Ця анекдота прийшла мені на думку, коли прочитав я в „Совєт Лайф" про „суверенність" совєтської України. Про ту „суверенність" не раз говорять московські пропаґандисти, і власне це є найкращим доказом того, що українському народові якраз бракує тої суверенности. Кожен суверенний нарід сам дає світові знати про свою суверенність — фактами, але коли за той нарід говорить хтось інший, то той, що говорить, є сувереном.

В журналі „Совєт Лайф" подається осяги різних совєтських „республік". Згадується тут і про Україну, а у вересневому числі відмічено ще один її „осяг". У замітці п. н. „Енциклопедія України" читаємо: „Кажуть, що пашпортом країни є її конституція, а енциклопедія є свідоцтвом її зрілости. Українська 17-томова енциклопедія містить понад 50 тисяч позицій, 17 тисяч ілюстрацій і 850 мап. Її видано накладом 80 тисяч примірників. Тритомовий енциклопедичний словник майже готовий до друку. Авторами енциклопедії є 5 тисяч українських науковців, в тому числі 180 академіків, 570 докторів і 250 маґістрів наук".

На словах звучить це не зле, алеж ми знаємо ту дійсну конституцію, накинену українському народові, а також знаємо ту енциклопедію. Напевно немає у світі іншої енциклопедії, редакція і автори якої спотворювали б історію свого народу, понижували б його культуру і традиції, зневажали б постаті, а захвалювали окупанта.

На тій же самій сторінці московського пропаґандивного журналу є згадка про осяги Совєтського Союзу в ділянці продукції електроенергії. Згідно з цією згадкою, Дніпровська гідроелектрівня — Дніпрогес, знаходиться не в Україні, а в . . . Росії.

У „Совєт Лайф", як і в другому московському англомовному журналі „Спутнік", подібному виглядом до американського „Рідерс Дайджест", багато уваги присвячується маловідомим у світі азійським народам совєтської імперії.

„Совєт Лайф" і „Спутнік" раз-у-раз повторюють, що ці народи „протягом усієї своєї історії були жертвами займанців", що декотрі навіть не мали свого власного письма, але Москва, як рідна мати, піклується ними, плекає їхні традиції, культуру та наділяє їх всіма благами.

По суті це — політика „лови злодія", однак, це також дуже хитрий засіб пропаґанди, бо він відвертає увагу наївного американського читача від імперіялістичної істоти Москви.

Названі журнали врядигоди пишуть про український борщ чи смажену курку „а ля Київ", і внаслідку того в уяві читача „суверенна" Україна в СССР механічно уподібнюється до стейту Тексасу в ЗДА.

Про українську культуру, головно про історію, якщо колись і згадується, то дуже побіжно і з обов'язковим підкресленням „возз'єднаної навіки з братнім російським народом".

Зрозуміло, що нам не під силу прямими способами поборювати московську пропаґанду, яка базується на державних капіталах, здираних також і з українського народу. Однак, згадувати про ці сумні, а то й трагічні для українського народу справи треба хоч би з тої причини, що чимало наших суспільногромадських діячів зовсім не беруть цих „маленьких" справ під увагу.

Відкладання цієї справи зневірює активних колись громадян, і серед них запримічується дуже небезпечне явище пасивности.

Політика — це виконування чогось властивого у відповідний час. На превеликий жаль, ця основна вимога не має в нас належного зрозуміння.

Франція програла на Раді НАТО

Брюссель. — 4-денна конференція міністрів військових, закордонних і фінансових справ 14-ох членських держав Атлантійського Союзу (НАТО) — без 15-го члена, Франції, яка брала участь тільки у політичних нарадах, вирішила, що без уваги на відкликання з інтеґрованих збройних сил НАТО французьких військ — НАТО мусить залишитись військово - оборонним блоком та скріпити свої збройні сили. Щодо політичного характеру НАТО — то Франція також погодилася, що той політичний союз повинен залишитись і діяти „задля тривкого миру". Також у справі Европейської Економічної Спільноти Франція зазнала поразки, бо всі 5 інших членських держав того економічного бльоку — Італія, Західня Німеччина, Бельгія, Голляндія і Люксембурґ — рішили на інформаційній нараді їх міністрів закордонних і фінансових справ, приявних на Раді НАТО в Брюсселі, що без уваги на неґативне становище французького президента де Голля, треба переговорювати з Британією про її приступлення до ЕЕСпільноти, а коли Франція внеможливить Британії вступити до ЕЕСпільноти, то Британія все ж не повинна відкликувати своєї заяви про бажання вступити туди. Західньо - німецький міністер закордонних справ Віллі Брандт заявив, що це була б „велика шкода для ЕЕСпільноти", коли б Франція заблькувала дорогу Британії до тієї організації.

ШАХРАЇ У РОЛІ ПЕРЕМОЖЦЯ

„Радянська Україна" з 9 грудня у замітці „І щуку кинули у річку" розповідає про якогось „харків'янина" Г. Швецова, керівника контори транспорту в Харкові, який і далі керує іншим підприємством: „За станом на 1 січня 1967 р. керована Швецовим контора мала 39842 карбованці збитку! Але в документації він зумів так обставити справу, що збитки перетворилися на прибуток, і за той період була отримана . . . премія в сумі 5.780 карбованців і нараховано у фонд підприємства 16.800 карбованців".

З НАШИХ БУДНІВ

„КОНІ НЕ ВИННІ"

Заголовок цього фейлетону не стоїть у жадному зв'язку зі знаним оповіданням майстра української прози, Михайла Коцюбинського, — він радше стосується Світового Конґресу Вільних Українців, зокрема бурхливої демонстрації учасників Конґресу під совєтською амбасадою в Ню Йорку, в пам'ятну неділю 26-го листопада.

На другий день по цій демонстрації, коли я прийшов відвідати своїх добрих сусідів і земляків з Бібрецького повіту, панства Татухів, пан Татух зразу піднявся на рівні ноги, зміряв мене уважно від голови до п'ят і спитав:

— Велл, як ти там, живий, цілий, не поламаний?..

— А чому б мене мало поламати? — питаю. — На в'єтнамському фронті я не був, в автомобільній катастрофі якось ще, слава Богу, не розбився . . .

— Я не про те, — махнув рукою пан Татух, — мені цікаво знати, чи тебе під совєтською амбасадою кінь не копнув або яка кобильчина не притолочила?

— Ні, — кажу, — сусіде, я служив при піхоті і тому до коней занадто близько не підходжу. Пригадуєте, як казали в старім краю: „Не вір собаці спереду, а коняці ззаду".

— Ей, не кажи того, — вмішалася в розмову дорога землячка, пані Татушиха. — Поліційні коні розумніші за деяких нюйоркчан, — вони вчені, дресовані! Якби їх не тренували, вони б малих дітей і старичків на дрібен мак помісили!

— Ну, хто був гарячіший патріот і сильно напирав на барикаду, той таки обірвав ґулю на голові, — сказав замислено пан Татух. — Коло мене стояв один скитальник, що завзято бештав нюйоркську поліцію, але по-польськи. „Чому ви, земляче, лаєтесь на уржендовій мові? — питаю його. — Таж той козак на коневі так нічого з того не второпає?"

— „Того ніколи не можна вгадати, — відповів скитальник. — Мені казали приятелі, що в кінній поліції служить багато поляків, а вони теж залляли мені сала за шкуру в концентраційному таборі. Не бійтеся, я вилаяв би їх і по-англійськи, так, що муха не сідає, але я оце недавно приїхав сюди з Польщі на сталий побут і англійською мовою ще добре не оперую . . ."

— І надармо він бештав того поліцая! — обурилась пані Татушиха. — А що він, хоч би той поліцай, винен, що йому сказали стояти на варті й охороняти большевиків? Така його служба. Він за се гроші бере.

— То правда, — похитав головою пан Татух, — але сих людей, скитальців, що приїхали з старого краю, теж треба розуміти: вони багато натерпілися під Сталіним і тепер мають тяжкий жаль до совєтської системи. Що мені, скажу тобі щиру правду, не сподобалось, це те, що деякі, закукурічені, мстилися за поневолену Україну на бідних конях. А се вже некультурно! Нас усіх серце болить, що Україна п'ятдесят років томиться в московській неволі, але коні в цьому не винні.

Ікер

СВІТОВИЙ КОНҐРЕС ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

Проф. д-р Ю. Бойко

ДУХОВИЙ СТАН НА УКРАЇНІ ТА НАША ЕМІҐРАЦІЯ

(2)

Критичний розум молодого покоління бачить Україну в стані національного гноблення, і запалюється вогнем протесту проти нього. Це гноблення прикрите облудною маскою дружби народів. Під цією маскою застосовується широка практика визиску народів в інтересах імперського центру і його світово-імперіялістичної політики, русифікація і нищення національної субстанції шляхом переміщування населення.

Українська інтеліґенція вступила в боротьбу проти цієї політики партії.

На закритому судовому процесі весною 1966 р. підсудний маляр Заливаха заявив: „Даремно на протязі століть намагалися гнобителі знищити українську культуру, мову, але народ вистояв проти ворожої навали, і його не залякати ніякими репресіями, ні спаленням бібліотек, ні нищенням української культури".

Останнє десятиліття показало широкий розмах народного руху проти русифікації на Україні. Нагадаю відоме. 1959 року ухвалено на Верховному Совєті УССР зловісну 9-ту точку „Закону про зв'язок школи з життям". Згідно з цим параграфом, проголошено необов'язковість вивчення української мови в російських школах.

Згаданий закон давав широкі можливості всім зайдам не вивчати мови того народу, з плодів землі якого вони годуються. Цей закон звучав як заохочення для тих українців, над якими ще тяжіє змора рабського минулого і які не розуміють зв'язку рідної мови з глибинами думки та безмежним світом емоцій.

Уперше в совєтській урядовій практиці вирішено заграти на принципі „демократизму", віддати справу на рішення батьків і навіть самих дітей. З огляду на цей „демократизм" партія навіть не заборонила дискутувати над проєктом закону. Дискусія розгорнулася, але в таких маштабах і з такими наслідками, яких партія зовсім не передбачала. Відбулося близько 90.000 народних сходин, в яких узяло участь коло 10 000 000 населення України. Виступало майже 500 000 промовців. Величезна більшість дискутантів не схвалювала ініціятиви партії. Ця хвиля була такою могутньою, що потягнула за собою тисячі партійців. Тоді було дано тихий знак з Москви — і Верховний Совєт УССР німо схвалив злочинний закон, справжній символ ілюзорности суверенітету УССР.

9-ий пункт соромного закону українське громадянство прийняло, як шок. Найнестійкіші елементи стали віддавати своїх дітей до російських шкіл. Російські шовіністи дуже конкретно відчули підтримку партії. Брутальні кпини з української мови, назви „хохол" тепер не є рідкістю. Росіянин на звернення українською мовою в столиці України може із зарозумілістю відповідати: „нє панімаю". І ніколи за це він не буде притягнений до відповідальности.

Не диво, що в цій задушливій атмосфері кількість українських шкіл зменшується, а диво, що їх таки зберігається значна кількість і у великих містах, де русифікація шаліє.

Русифікація школи — це не тільки переслідування рідної мови учня чи студента. Це також і спотворення української культури, зведення всього українського на рівень провінціяльного. І так від початкової школи до найвищої. Візьмімо для прикладу український буквар, виданий „Радянською Школою" в 1967 році. Там ми побачимо колгоспні свині і двічі Володимира Ілліча Леніна, який, розуміється, показаний другом дітей так, як колись зворушливо показувано Йосифа Віссаріоновича Сталіна в ролі ніжного опікуна малечі. Крім того, дитина має за букварем завчити російські імена „Серьожа", „Альоша" і інші.

А загляньмо тепер у призначений для високих шкіл підручник історії української культури складений Марченком. З нього ми довідаємось, що формування української народности припадає на XVI століття.

Період від XIV до XV ст. Марченко називає тривалим відривом від Північно-Східньої Руси. Але після цього, вже у XV таки сторіччі — о, яка радість! — налагоджуються економічні, політичні й культурні зв'язки Півночі з Україною. Якщо так було справді, то як же могла протягом багатьох віків розвинутися глибока своєрідність української нації? Але це питання Марченко собі не ставить. Його концепції міг би позаздрити ідеолог російського великодержавництва Карамзін, якого дошкульно висміював іще Т. Шевченко в „Суботові".

Русифікація простує, розуміється, не тільки шляхами шкільництва. Їй служить навала російських книжок, і не тільки з Росії, а й виданих на Україні, газети, радіо, фільм, телевізія. Звичайно, все це, від книжок і до фільму, є й українською мовою. Ворогом української книжки є наклад її, ліміт паперу, реґульований Москвою. Деякі українські наукові видання з'являються в кількох сотнях примірників, українські п'єси накладом в 1 000 примірників, тоді як гуртків театральної самодіяльности на Україні понад 14 000.

НОВІ ДОКУМЕНТИ ВИЯВЛЯЮТЬ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

лянського району, та Іван Захарович Кіпиш, народжений 1923 року в селі Глудно на Лемківщині, працював до арешту в органах міліції м. Львова — обидва до 10 років позбавлення волі. Після розгляду відклику підсудних, Верховний Суд УССР постановою від 26 липня 1961 року замінив смертну кару Лук'яненкові на 15 років і зменшив реченці кари Боровницькому й Кіпишові із 10 до 7 років.

В листі-скарзі І. Кандиби, як і в таких же скаргах інших засуджених, виявлено докладно методи і засоби, яких стосують органи Комітету Державної Безпеки (КГБ) у відношенні до арештованих і якими добиваються вони зізнань від ув'язнених. Усі прокурори і слідчі КГБ це все поголовно ярі великодержавні російські шовіністи, або ще гірші за них, русифіковані українці, наставлені ворожо й із відкритою зневагою до всього, що українське, зокрема до української мови, яку вони називають „собачою". Зізнань від арештованих вони добиваються шляхом насильства, погроз, принижування і лайки, називаючи в'язнів бандитами, головорізами, відщепенцями. До кожного з підсудних у цій справі органи КГБ підсаджували в тюремні камери своїх аґентів, які представляли себе за українських націоналістів, провокували їх на різні антисовєтські теми, застрашували страхітливими тортурами збоку КГБ тощо. Від декого з арештованих слідчі КГБ добилися обтяжуючих у відношенні до інших в'язнів зізнань. Зміст зізнань підсудних і матеріялів забраних в них був у слідстві поперекручуваний або пофальшований і в такому стані переданий на розгляд суду. Підсудним нав'язували в попередньому слідстві і під час розгляду справи створення Української робітничо - селянської спілки, хоч на ділі запроєктований двома з підсудних проєкт програми такої спілки був відхилений і сама назва не була прийнята.

Сам же судовий розгляд справи проходив в тюремному ізоляторі на протязі 5 днів з участю голови обласного суду, секретаря і прокурора і під охороною цілого відділу солдатів з карабінами. Нікого з найближчих рідних, всупереч постановам Кримінал - процесуального Криміналь - процесуального кодексу УССР, на судовий розгляд ні на проголошення вироку не допущено.

В опублікованому тепер листі Івана Кандиби подаються також відомості про інші подібні до справи юристів судові процеси в Україні. В днях 4-10 березня 1959 р. Станіславівський (тепер Івано-Франківський) обласний суд розглядав справу групи молодих робітників і студентів, арештованих в грудні 1958 року й обвинувачених у створенні організації під назвою „Об'єднана партія визволення України" (ОПВУ)), метою якої мало бути національне визволення і створення самостійної незалежної України. В цій справі були засуджені такі особи: Богдан Гарматюк, нар. 1939 року, технік-будівельник; Ярема Ткачук, нар. 1933 р., токар; Богдан Тимків, нар. 1935 р., студент; Мирон Площак, нар. 1932 р., робітник — усі до 10 років позбавлення волі. Прокурор вимагав для них, як „зрадників батьківщини" смертної кари. Крім них в цій же справі були засуджені: Микола Юрчик, нар. 1933 р., робітник; Іван Коневич, народ. 1930 р., робітник —обидва, як „зрадники батьківщини" до 7 років позбавлення волі. Брат Мирона Площака, Василь був засуджений на 2 роки за те, що не доніс на свого рідного брата.

„Аналогічне судилище", як сказано в документі, відбулося у Львові в днях 16-23 грудня 1961 року над 20 особами, обвинуваченими у створенні організації „Український національний комітет" (УНК), метою якого було домагання про вихід Української ССР із складу ССCР.

Підсудними в цій справі були робітники львівських заводів. Двох перших з-поміж них Івана Коваля і Богдана Грицину засуджено до смертної кари і розстрілу. Два дальші — Володимир Гнот, слюсар, та Роман Гуриній, нар. 1939 р., були засуджені до розстрілу, але вирок замінено їм до 15 років позбавлення волі кожному. Дальші засуджені брати Григорій і Олексій Зелимаш, колгоспники, одержали 15 і 12 років; Мелих, філолог — 15 р.; Микола Машталер — 10.; Степан Сорока — 15 р.; Покора — 12 р.; Іовчик — 15р.; Каспришин — 5 р.; (уже звільнений), Минько — 10 р.; Тегивець — 12 р.; Микола Мельничук — 10 р.; Хом'якевич — 12 р.; Василь Кіндрат — 15 р.; (у тюрмі збожеволів), Кирило — 12 р.; Прізвища й вироки двох з-поміж 20 осіб неустійнені.

В документі стверджується, що „подібних, але менших справ багато, а одиноких по справі сотні із різних областей України".

Подається в листі-скарзі Івана Кандиби також інформації про політичних в'язнів націоналістів, членів ОУН і УПА, які перебувають, разом із тепер засудженими, по совєтських тюрмах і виправно-трудових колоніях, ще з 1940-50 років. Між ними названі: адвокат Володимир Горбовий, нар. 1899 р., громадянин ЧСР, оборонець у варшавському процесі за вбивство Перацького, сидить вже понад 20 років; Катерина Зарицька, зам. Сорока, донька відомого українського математика Мирона Зарицького, засуджена 1947 р. на 25 років за організацію Червоного Хреста для УПА, сидить уже 18 років у Володимирській тюрмі; її чоловік Михайло Сорока, нар. 1919 р. сидить у совєтських тюрмах і таборах з 1940 р. — уже понад 27 років; Галина Дідик, нар. 1912 р., арештована 1950 і засуджена на 25 років за співучасть в організації Червоного Хреста для УПА; Дарія Гусяк, нар. 1924 р., арештована також 1950 р. і засуджена за участь в УПА на 25 років. Обидві останні перебувають разом із Зарицькою у Володимирській тюрмі.

Після цих інформацій слідує з'ясування важких умов, що в них перебувають засуджені українці і в'язні інших національностей по т. зв. „виправно-трудових колоніях" Совєтського Союзу, позбавлені не тільки волі, але і таких елементарних прав, як частішого побачення з рідними, матеріяльної допомоги від рідних, одягу, харчових передач тощо. Стверджується, що цього „навіть не робив і царський режим, бо тоді в'язні мали право одержувати матеріяльну допомогу без обмежень, зате гуманна совєтська влада цього позбавляє".

Закінчується лист-скарга І. Кандиби ствердженням:

„Нашою Батьківщиною являється Україна і якщо ми її зрадили, то чому нас не тримають на Україні і нас не виховує та не перевиховує український нарід? А може тому, що Радянська Україна — це не Україна, а права, які надані громадянам Радянської України згідно її конституції, не являються реальними правами і ними немає можливості практично користуватися, а якщо хтось посміє використати таке право, наприклад, як право виходу Української РСР із складу Союзу РСР, то такий намір здійснення йому боком вилазить, бо до цих осіб зразу чіпляють ярлик зрадника Ватьківщини на довгі-довгі роки".

„Новий Театр" готує п'єси Бойчука, Кукрицька виступає на телевізії

Ню Йорк (І. С.) — „Новий театр", що його мистецьким керівником є Володимир Лисняк, почав підготовку двох нових п'єс. Вміжчасі член театру Лариса Кукрицька підписала контракт з телевізійною сіткою.

П'єси, що їх підготовляє театр, це одноактівки Богдана Бойчука „Приречені" і „Голод". Театр поставить їх вперше як пра-прем'єру в 1968-му році.

„Новий театр" дебютував 1966-го року постановкою п'єси Лесі Українки „Камінний господар". Ансамбль ставив її в Ню Йорку і відбув турне по деяких центрах Америки й Канади. Після турне театр „працював над собою". Режисер Лисняк провадив з акторами драматичні вправи, читання п'єс, модерний балет, мімодрами.

В травні ц. р. „Новий театр" взяв участь у святкуванні роковин Івана Франка в Ню Йорку. Лисняк, Ігор Шуган і Святослав Новицький виступили з художним читанням поеми Франка „Похорон".

Недавно Лариса Кукрицька (Донна Анна у п'єсі „Камінний господар"), підписала контракт з телевізійною сіткою НБіСі. Тепер вона виступає в ролі Карен Вернер у телеп'єсі „Докторс", яку транслюють з Ню Йорку кожного дня о 3-ій год. по полудні. Лариса Кукрицька — професійна актриса американського театру, тому вона ділить свій час між різними зобов'язаннями й роботою в „Новому театрі".

Через брак окремого технічного персоналу актори „Нового театру" займаються також і „закулісовими справами". Останні тижні проходили на перебудову домівки. „Новий театр" піднаймає приміщення в Українському Народному Домі. Перебудова одної кімнати дещо збільшила місце для художньої роботи.

„Зараз вже є куди повернутися, то ми беремося за підготовку п'єс", пояснив режисер Володимир Лисняк.

„ЖОВТИЙ КНЯЗЬ" ВАСИЛЯ БАРКИ ВЖЕ ВИЙШОВ ДРУКОМ

Джерзі Ситі. — Заходами 86-го Відділу Союзу Українок Америки вже вийшло з друку друге видання повісти видатного поета, есеїста і прозаїка Василя Барки „Жовтий Князь", темою якої є штучно викликаний большевицькою Москвою голод в Україні у 1933 - 34 роках. Твір перевидано фотодруком у друкарні Володимира Барагури, з першого видання в 200 примірників у Мюнхені, із збереженням вимовної обкладинки роботи Якова Гніздовського. Книжка великого формату, має 212 сторінок, у паперовій міцній обкладинці, один примірник її коштує 3 доляри з тим, що всі надходження з продажу підуть на видання нових творів. Повість „Жовтий Князь" вийшла другим накладом якраз напередодні 1968 року, коли вільна українська спільнота напевно відзначатиме 35-ту річницю московського народовбивства в Україні.

Мейор Балтимору взяв участь у відкритті „Дому Української Молоді"

Балтимор, Мд. — (тц). В неділю, 10-го грудня 1967 р., о год. 1-ій по полудні відбулось тут офіційне відкриття „Дому Української Молоді", в якому мейор Т. М. Д'Александро III взяв активну участь та спільно зі стейтовим сенатором Дж. Я. Берторелі перетинаючи при головних дверях синьо - жовту стрічку відкрив цій Дім. Посвячення довершив парох укр. кат. церкви о. декан П. Мельничук в асисті о. радника В. Соловія, пароха укр. кат. церкви св. апп. Петра і Павла та о. проф. Е. Веселовського. Голова святочного Комітету мґр. К. Бабяк офіціяльно відкрив цю імпрезу, а голова Осередку СУМА і будівельного Комітету п. Б. Войтович привітав гостей. Під час бенкету промовляли мейор Т. И. Д'Александро, який висловив признання і ґратуляції власникам цього будинку за прекрасну віднову та побажав, щоб в цьому Домі виховувалась українська молодь на передових американських провідників. Він подав себе за приклад: його дідо прибув з Італії, а його батько вже вибився на визначне місце в політичному житті, що теж протягом трьох каденцій був посадником міста Балтимор.

Головну святочну промову виголосив делеґат ГУ ООЧСУ, голова Центральної Виховної Ради СУМ і голова Гол. Управи Асоціяції Діячів Української Культури д-р Михайло Кушнір з Вашинґтону. Промовець підкреслив українське виховання молодого покоління, збереження національного обличчя та виховання на гідних пересмників визвольної боротьби українського народу за свою самостійність. Дальше промовляли: поручник Л. Футала, делеґат Г. У. СУМА, о. декан П. Мельничук, о. рад. В. Соловій, та ряд представників Українських Організацій з Вашингтону і Балтимору, складаючи свої привіти.

„Дім Української Молоді", що його набули Відд. ООЧСУ і Осередок СУМА в грудні минулого року на ліцитації, це бувший будинок вогневої сторожі, який міститься в гарній дільниці міста біля великого парку.

В мистецькій частині виступав мішаний хор Від ООЧСУ, що під управою проф. М. Кормелюка виконав ряд пісень.

Мандоліновий гурток сумівок виконав кілька українських народніх пісень. Деклямували юний сумівець Р. Кормелюк і маленькі сумівці М. Ціздин і О. Войтовий.

Бенкетовим принаттям занялись Батьківський Комітет та жінки під головуванням п-і Стефанії Поліщук. До столів доносили юні сумівки в українській народній ноші. Імпрезою проводили тостмайстри пп. А. Чорний і Т. Царик. В цьому бенкеті взяло участь понад 300 гостей.

ЧОЛОВІК З ПЕРЕЩЕПЛЕНИМ СЕРЦЕМ ВСТАВ З ЛІЖКА

Кейптавн, Південна Африка. — Луїс Вашканскі, якому 11 днів тому перещепили серце вбитої в автомобільній катастрофі молодої дівчини, встав в четвер 14 грудня з шпитального ліжка і вийшов на шпитальну веранду, щоб грітися на сонці.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшов від нас на Вічний Спочинок, наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО і ДІДУНЬО

бл. п. ДМИТРО КИКІШ

В днях глибокого смутку, багато наших з Родини, наших Свояків, Приятелів, прийшли з духовою підтримкою для нас, за що ми їм усім щиро дякуємо. Дякуємо щиро Всечесному Отцю Білинському з церкви св. о. Миколая за відправлення Парастасу в неділю. Дякуємо о. Пароxові Леськовому за відправлення Служби Божої та похоронних відправ над гробом. Щиро дякуємо Родині, Приятелям і Краянам за квіти та за пожертви на Служби Божі за Душу Покійного.

Сердечно дякуємо всім тим людям, що брали участь в Панахиді і в похороні та висловили нам співчуття усно і писемно.

Щира подяка похоронному заведенню п. А. Оленцеві за взірцеве переведення похорону.

Дружина — АННА
Син — ІВАН з дружиною МИРОСЛАВОЮ
з дітьми ГАЛЕЮ і ІРИНЦЕЮ
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

З сумом повідомляємо, що 13-го грудня
З сумом повідомляємо,
що 13-го грудня 1967 р. в Ню Йорку, помер
ІНЖЕНЕР-ЕКОНОМІСТ

МИКИТА РЕВЕНКО

абсольвент Української Господарської Академії в Подєбрадах.

ПОХОРОН — в суботу, 16-го грудня 1967 року о год. 9:30 рано з похоронного заведення Leo Kearns, Woodhaven Blvd, Rego Park, N.Y., на цвинтар Кальварія, Вудсайд, 52-га вул.

УПРАВА ТОВАРИСТВА
АБСОЛЬВЕНТІВ УГА УТГІ

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими, що в Шикаґо, дня 10-го грудня 1967 року, ненадійно відійшов у Вічність, в дорозі на Службу Божу, на 73-му році трудолюбивого життя, наш Найдорожчий СТРИЯКО

о. МИКОЛА ГЛАВАЧ

бувший інженер архітект і старшина УСС

ПОХОРОН відбувся в середу, 13-го грудня 1967 р. о год. 10-ій рано в катедрі св. отця Николая. З Катедри Тлінні Останки Покійного перевезено на кладовище св. отця Николая в Шикаґо, Ілл.

Переведенням цього сумного обряду займалося похоронне заведення Василь Музика і Син.

Горем прибиті
братанка ОЛЬГА з мужем
ТЕОДОРОМ КІРИК

Замість квітів на могилу
бл. п. д-р ГРИГОРІЯ ГОДІВ
жертвують 50.00 долярів
на Український Університет у Римі
Інж. Євген та Марія МАЙКОВСЬКІ

З ПРИВОДУ ОДНОГО ДЕБЮТУ

Оперний Ансамбль в Ню Йорку, включаючись в програму СКВУ, поставив 12 листопада невмирущу оперу Гулака Артемовського „Запорожець за Дунаєм". Згадана вистава цікава тим, що дириґував нею зовсім молодий дириґент, Ярополк Ласовський і дириґував при зовсім новій власній оркестрації.

Молодого дириґента, який цього року закінчив високу музичну школу Коледже оф Мюзік ступнем бакалявра, ми знаємо з концертів, на яких він виступав як скрипаль та композитор. Цього разу ми вперше бачили його за дириґентським пультом і мусимо признати, що дириґував він пластично і темпераментно, без штучної пози.

Хоч в згаданій поставі „Запорожця" і були деякі недоліки, але хори, оркестра і квінтет вийшли під молодою рукою Я. Ласовського гарно і чисто. Особливо в квінтеті він виявив себе як чуйний і вдумливий дириґент, дискретно допомагаючи солістам підкреслити голосові вальори. А в прегарній „Молитві", яку проспівав зворушливо відомий тенор Іван Гош, дириґент вів великий ансамбль хору, оркестри та солістів за подивугідною чіткістю. В особі молодого музики ми побачили фахового і обдарованого дириґента.

Ми спинимося коротко над оркестрацією, яку зробив для свого вжитку молодий музика, а яка викликала з одного боку признання його професорів і буде темою для докторської праці, і з другого боку голоси наших музик, мовляв навіщо міняти готові твори, якими користувалися не лише театри на еміґрації, але і в Україні.

Сам Гулак Артемовський ніколи не оркестрував своєї опери. Написав її в стилю італійської опери, в стилю Моцарта, Россіні, хоч і оснований на українському народньому мелосі. (не на мотивах!) Таке погодження італійського з нашим зовсім виправдане, бо український мелос не є чужий італійському, обидва мають спільні середземноморські і близькосхідні елементи. Оркестрація „Запорожця" росіянином Лядовим, до якої ми звикли, була тяжка і зовсім нестилева. Тож зовсім оправдане бажання Ярополка Ласовського написати нову оркестрацію, що відбігає від старого оркестрування, яка в першу чергу дає можливість (а це важливий момент) виставляти оперу силами малої оркестри там, де немає повної симфонічної.

І мистецькі й практичні вальори тієї нової оркестрації подають надію, що наша музична культура на чужині не лише не забувається нашою молоддю, а навпаки має повні шанси розвиватися й жити, ліпше як в рідному поневоленому краю, де талановитих і відданих цій культурі українців винищують фізично.

Ярополк Ласовський, учень проф. Олега Стратичука, скомпонував свою першу пісню „Осінь" до слів Ольги Лубської, коли йому було п'ятнадцять років, згодом романс на слова Максима Рильського „Яблука червоні", який Галина Андреадіс включила в свій репертуар. Він теж є автором музичної комедії „Дейзя", лібретто для якої написала Оксана Керч. Цього року він написав одноактову оперу з упівською тематикою „Прорив", яка буде поставлена небаром на пошану 25-ліття Української Повстанської Армії

Марія Ром.

Посмертні згадки

ВАСИЛЬ ЧАРНИЙ, довголітній член Т-ва Запор. Січ — 206 Відд. УНС в Вунсокет, Р. Ай., помер 4 жовтня 1967 р. на 79 р. життя. Покійний походив з с. Кут, Зах. Україна. Полишив в смутку дружину Марію, сина Луку і 2 доньки — Ольгу і Стефанію, 6 внуків і правнука. Похорон відбувся 7 жовтня 1967 р. з Укр. Правосл. Церкви св. Михаїла при участи родини, приятелів і членів 206 Відд. Тлінні Останки Покійного спочивають на парохіяльнім цвинтарі в Блекстоне, Масс.

Вічна Йому Пам'ять!
Л. Ґардінк, секр.

АННА ЧУБАЙ, членка Т-ва Запор. Січ — 206 Відд. УН-Союзу в Вунсокет, Р. Ай., померла 9 листопада 1967 р. Покійна походила з Постолівки, пов. Скалат, Україна. До ЗДА прибула 50 літ тому. Була членкою Сестрицтва Преч. Діви Марії та Ladies Sodality. Полишила в глибокому смутку сина Йосифа, дочку Оленку, зам. М. Сталенний, брата Івана в Польщі і сестру Наталію Кузів в Вунсокет, Р. Ай., 4 внуки і 2 правнуки. Похорон відбувся 11 листопада 1067 р. з участю родини, С-ва та знайомих на парохіяльний цвинтар Blackstone, Mass. Чину похорону довершив о. прот. Віталій Коваленко. — Вічна Їй Пам'ять!

Л. Ґардінк, секр.

ОКОЛГОСПНЕНІ „ВЕЧОРНИЦІ"

У селі Кукашівка на Тростянеччині є колгосп „Росія". Там часто влаштовують вечорами „колгоспні вечорниці" і радять влаштовувати їх іншим. Опис їх подала „Культура і Життя" з 10 грудня, не згадуючи про одну з „точок" — горілку: „Починається все з ділової частини. Колгоспники обговорюють свої соціялістичні зобов'язання або підбивають підсумки праці за певний період. На вечорниці приходять керівники колгоспу. Іде ділове обговорення, виникають і суперечки, вносяться пропозиції. Все це за столом, на якому попихкує самовар. Закінчується ділова частина, і от уже невеличкий концерт самодіяльності, в якому поступово беруть участь і всі бажаючі".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

СУБОТА, 16-го ГРУДНЯ 1967 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні збори членів 397 Відд. від год. 3-4:30 по пол. в домі Т-ва Укр. Амер. Горожан 847 Н. Френклін вул. Проситься всіх тих, членів, що залягають з вкладками, вирівняти їх, зогляду на кінець року й рахункові замкнення. — І. Скочиляс, гол., М. Нич, секр.